

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

ODLUKA

Zahtjevi br. 67464/12 i 70462/12
Eva LUKIĆ i drugi protiv Hrvatske
i Eva LUKIĆ protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući 17. svibnja 2016. godine u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *Predsjednica*,
Nebojša Vučinić,
Paul Lemmens,
Valeriu Griţco,
Ksenija Turković,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Georges Ravarani, *suci*,

i Stanley Naismith, *Tajnik odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedene zahtjeve podnesene 10. listopada 2012. godine, odnosno 2. listopada 2012. godine,
uzimajući u obzir očitovanja koje je podnijela tuţena Vlada i odgovore na očitovanja koje su podnijeli podnositelji zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Popis podnositelja zahtjeva naveden je u dodatku. Sve njih zastupao je g. L. Šušak, odvjetnik iz Zagreba.
2. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Staţnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi:

1. Pozadina predmeta

4. Obitelj podnositelja zahtjeva živjela je u Vukovaru, hrvatskome gradu u blizini srpske granice koji je u razdoblju od kolovoza do studenoga 1991. godine, tijekom rata u Hrvatskoj, bio pod snažnim napadom Jugoslavenske narodne armije i srpskih paravojnih postrojbi.

5. Prema navodima podnositelja zahtjeva, 17. studenoga 1991. godine hrvatski vojnici odveli su njihova supruga odnosno oca, K.L., iz njegove kuće u Borovu Naselju, gradske četvrti Vukovara, te su ga 18. studenoga 1991. godine ubili.

6. Prema navodima Vlade, grad Vukovar pao je 18. studenoga 1991. godine; nakon predaje posljednjih hrvatskih vojnih snaga 20. studenoga 1991. godine Jugoslavenska narodna armija i srpske paravojne snage uspostavili su kontrolu nad gradom.

7. Nakon pada Vukovara, podnositelji zahtjeva otišli su živjeti u Srbiju.

8. Između 1992. i 1996. godine Vukovar je bio područje pod zaštitom Ujedinjenih naroda („United Nations Protected Area - UNPA”). Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda uspostavilo je 1996. godine Prijelaznu upravu UN-a za Istočnu Slavoniju, Baranju i Zapadni Srijem („United Nations Transitional Administration in Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium - UNTAES”) koja je uključivala i Vukovar. Dana 15. siječnja 1998. godine UNTAES-u je završio mandat te je započeo prijenos ovlasti hrvatskim vlastima.

2. Postupak koji su vodile srpske vlasti

9. Istražni sudac Vojnog suda u Beogradu otvorio je istragu 27. studenoga 1991. godine. Dana 26. veljače 1992. prva podnositeljica zahtjeva dala je usmeni iskaz u tom postupku.

10. Dana 1. travnja 1992. godine podnesena je optužnica pred tim sudom protiv M.F., Z.Š., M.D i D.S., hrvatskih vojnika koje su zarobile srpske vojne snage, a radi počinjenja ratnih zločina protiv civilnog stanovništva.

11. Dana 26. lipnja 1992. godine Vojni sud u Beogradu proglasio je okrivljenike krivim. Osuda Z.Š. i M.D.-a obuhvaćala je, *inter alia*, odgovornost za ubojstvo K.L. M.D. je osuđen na dvadeset godina zatvora, a Z.Š. na smrtnu kaznu. Srpski Vrhovni vojni sud potvrdio je ovu presudu 29. prosinca 1992. godine i ona je time postala pravomoćna.

3. Istraga koju su provele hrvatske vlasti

12. Dana 14. veljače 2007. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su zahtjev za naknadu štete Državnom odvjetništvu u vezi sa smrću K.L. Zatražili su da se V.P. i M.S. saslušaju kao svjedoci.

13. Hrvatske vlasti prvi put su saznale za smrt srodnika podnositelja zahtjeva kada su podnijeli gore navedeni zahtjev. Uslijedila je istraga. Dana 15. lipnja 2007. godine policija je ispitala V.P. koja nije imala nikakvih saznanja o ubojstvu K.L. te je rekla kako nikada nije bila u Vukovaru. Također je utvrđeno da je M.S. umro.

14. Podnositeljev zahtjev je odbijen.

15. Između 24. studenoga 2010. godine i 3. srpnja 2013. godine policija je ispitala podnositelje zahtjeva M.K., P.D., V.M., Z.Š. i M.V. Nitko od njih nije imao relevantna saznanja o okolnostima ubojstva K.L.

16. U međuvremenu, 3. siječnja 2011. godine Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru zatražilo je od srpskog Tužilaštva za ratne zločine sve dokaze u vezi s ubojstvom K.L. Dana 4. svibnja 2011. godine tužilaštvo je poslalo hrvatskim vlastima potpunu dokumentaciju koja nije sadržavala presude srpskih vojnih sudova.

4. Parnični postupak

17. Dana 5. ožujka 2008. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su tužbu protiv države Općinskom sudu u Vukovaru kojom su tražili naknadu štete nastale u vezi sa smrću njihova srodnika. Zatražili su da se sasluša svjedok M.K. u vezi s okolnostima ubojstva K.L.

18. Taj je zahtjev odbijen 13. travnja 2010. godine. Općinski sud utvrdio je da je zahtjev bio podnesen nakon proteka roka zastare. Podnositeljima zahtjeva također je naloženo da državi plate troškove postupka u iznosu od 9.750 hrvatskih kuna (HRK). U žalbi protiv prvostupanjske presude i reviziji pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske podnositelji zahtjeva prigovorili su načinu na koji su primijenjena pravila o roku zastare. Županijski sud u Vukovaru i Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdili su prvostupanjsku presudu 1. srpnja 2010. godine, odnosno 12. listopada 2011. godine.

19. Potonjeg dana podnositelji zahtjeva poslali su primjerke presuda Vojnog suda u Beogradu i srpskog Vrhovnog vojnog suda (zajedno „srpski vojni sudovi”) Vrhovnom sudu Republike Hrvatske (vidi prethodni odlomak 11.).

20. Dana 16. veljače 2012. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su ustavnu tužbu. Priložili su presude srpskih vojnih sudova i tvrdili, *inter alia*, da je donesena osuđujuća presuda od strane kaznenog suda u vezi s ubojstvom K.L. i da stoga njihova tužba nije mogla pasti u zastaru. Dana 16. svibnja 2012. godine ustavna tužba podnositelja zahtjeva odbijena je kao

neosnovana. Ustavni sud Republike Hrvatske nije se uopće očitovao o presudama srpskih vojnih sudova.

5. Ovršni postupak

21. Državna tijela pokrenula su ovršni postupak pred Općinskim sudom u Vukovaru protiv prve podnositeljice zahtjeva, tražeći isplatu troškova navedenog parničnog postupka, zajedno s primjenjivom kamatom i troškovima ovršnog postupka.

22. Rješenje o ovrsi doneseno je 19. travnja 2011. godine; prema rješenju, jedna trećina mirovine prve podnositeljice zahtjeva trebala se oduzimati svaki mjesec.

23. Prva podnositeljica zahtjeva uložila je žalbu, tvrdeći da je njezina mjesečna mirovina iznosila 1.200 HRK, a oduzimanje jedne trećine toga iznosa dovelo ju je u neizvjestan položaj i nije joj ostavilo dostatna sredstva za izdržavanje.

24. Županijski sud u Vukovaru odbio je žalbu 14. listopada 2011. godine, a Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je naknadnu ustavnu tužbu prve podnositeljice zahtjeva 4. travnja 2012. godine.

B. Mjerodavno domaće pravo

25. Članak 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, „Narodne novine” br. 49/2002 od 3. svibnja 2002., glasi:

„1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo).

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

3. U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.”

26. Mjerodavne odredbe Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine”, br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 7/1996, 112/1999), kako su tada bile na snazi, glase kako slijedi:

Članak 360.

„(1) Zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze.

(2) Zastara nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze.

...”

Članak 376.

„(1) Tražbina naknade štete zastarijeva za tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila.

(2) U svakom slučaju ta tražbina zastarijeva za pet godina otkad je šteta nastala.

...”

Članak 377.

„(1) Kad je šteta prouzročena kaznenim djelom, a za kazneni progon je predviđen dulji rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona.

(2) Prekid zastare kaznenog progona povlači za sobom i prekid zastare zahtjeva za naknadu štete.

...”

Članak 388.

„Zastara se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.”

27. Mjerodavan dio Zakona o ništetnosti određenih pravnih akata pravosudnih tijela bivše JNA, bivše SFRJ i Republike Srbije donesenog 21. listopada 2011. i objavljenog u „Narodnim novinama” br. 124/2011 od 4. studenoga 2011. – dalje u tekstu „Zakon o ništetnosti”, glasi kako slijedi:

Članak 1.

„Stupanjem na snagu ovog Zakona utvrđuje se da su ništetni i bez pravnog učinka svi pravni akti bivše JNA, njezinih pravosudnih tijela, pravosudnih tijela bivše SFRJ i pravosudnih tijela Republike Srbije koji se odnose na Domovinski rat u Republici Hrvatskoj, kojima su osumnjičeni, optuženi i/ili osuđeni državljani Republike Hrvatske za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom ... počinjena na teritoriju Republike Hrvatske, i to:

...

– ratnog zločina protiv civilnog pučanstva ...

Iznimno, ništetnost pravnih akata pravosudnih tijela Republike Srbije ne odnosi se na akte za koje pravosudna tijela Republike Hrvatske utvrde da udovoljavaju pravnim standardima iz kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske.”

PRIGOVORI

28. Podnositelji zahtjeva prigovorili su, temeljem materijalnog i postupovnog aspekta članka 2. Konvencije, ubojstvu njihova srodnika i manjku učinkovite istrage o okolnostima ubojstva njihova bliskog

srodnika. Nadalje su prigovorili temeljem članka 14. Konvencije da je njihov bliski srodnik bio ubijen samo zato što je bio Srbin.

29. Također su prigovorili temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije da nisu imali pristup sudu i da odluke nacionalnih sudova nisu bile odgovarajuće obrazložene.

30. Prva podnositeljica zahtjeva prigovorila je da je nalaganje da ona plati troškove postupka bilo nepravično, da ju je dovelo u neizvjestan položaj i nije joj ostavilo dostatna sredstva za izdržavanje.

PRAVO

A. Spajanje zahtjeva

31. Sud primjećuje da zahtjevi sadrže slične prigovore i postavljaju slična pitanja na temelju Konvencije. Sud smatra primjerenim, u interesu pravilnog djelovanja pravosudnog sustava, da se zahtjevi spoje u skladu s Pravilom 42. stavkom 1. Poslovnika Suda.

B. Navodna povreda članka 2. Konvencije

32. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da vlasti nisu poduzele primjerene i odgovarajuće korake kako bi istražili smrt njihovog bliskog rođaka K.L. i kako bi počinitelje priveli pravdi. Podnositelji zahtjeva također su tvrdili da je njihov otac/sin ubijen zato što je srpske etničke pripadnosti i da nacionalne vlasti nisu istražile tu okolnost. Pozvali su se na članke 2. i 14. Konvencije. Sud će, kao stručnjak pravne karakterizacije činjenica predmeta, ispitati ovaj prigovor temeljem članka 2. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„1. Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. ...”

1. Tvrdnje stranaka

33. Vlada je tvrdila da su prigovori temeljem članka 2. Konvencije bili nedopušteni *ratione personae* jer je grad Vukovar pao pod kontrolu Jugoslavenske narodne armije i srpskih paravojskih snaga 18. studenoga 1991. godine, a Hrvatska nije imala jurisdikciju nad njime do 1998. godine. Hrvatske vlasti nisu znale za ubojstvo K.L. do 2007. godine kada su podnositelji zahtjeva podnijeli zahtjev za naknadu štete Državnom odvjetništvu. Nadležna tijela odmah su otvorila istragu. Međutim, zbog protoka vremena hrvatske vlasti imale su poteškoća u prikupljanju bilo kakvih korisnih informacija u vezi s ubojstvom K.L.

34. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da je njihov srodnik, K.L., ubijen od strane pripadnika hrvatske vojske u noći sa 17. na 18. studenoga 1991. godine (prije pada Vukovara). Hrvatske vlasti nisu provele učinkovitu istragu o njegovoj smrti.

2. Ocjena Suda

35. Sud se ne mora baviti svim pitanjima koja su stranke istaknule budući da je ovaj prigovor u svakom slučaju nedopušten zbog sljedećih razloga.

(a) Materijalni aspekt

36. Sud ponavlja da odredbe Konvencije ne vežu ugovornu stranku u pogledu bilo koje činidbe ili činjenice koja se dogodila ili bilo koje situacije koja je prestala postojati prije stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tu stranku; radi se o utvrđenom načelu u sudskoj praksi Suda koje se temelji na međunarodnom javnom pravu (vidi, između ostalih izvora, predmet *Šilih protiv Slovenije* [GC], br. 71463/01, odlomak 140., 9. travnja 2009.).

37. U vezi s tim Sud prvo napominje da je Konvencija u odnosu na Hrvatsku stupila na snagu 5. studenoga 1997. godine. Stoga su prigovori podnositelja zahtjeva koji upućuju na odgovornost ugovorne stranke za događaje nastale 1991. godine izvan vremenske nadležnosti Suda.

38. Sud napominje da su hrvatski vojnici navodno odveli srodnika podnositelja zahtjeva iz njegove kuće u Borovu Naselju u Hrvatskoj, te su ga ubili 1991. godine. Navodna materijalna povreda članka 2. Konvencije stoga je nastala prije 5. studenoga 1997. godine kada je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

39. Iz toga slijedi da je prigovor na temelju materijalnog aspekta članka 2. nespojiv *ratione temporis* s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. točke (a), te mora biti odbačen u skladu s člankom 35. stavkom 4.

(b) Postupovni aspekt

40. Obveza zaštite prava na život iz članka 2. Konvencije, u vezi s općom obvezom države iz članka 1. Konvencije da „osigura svakoj osobi pod [svojom] jurisdikcijom prava i slobode određene Konvencijom”, također podrazumijeva da treba postojati neki oblik djelotvorne službene istrage kada su pojedinci ubijeni primjenom sile (vidi, *mutatis mutandis*, predmete *McCann i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 27. rujna 1995., odlomak 161., Serija A br. 324; *Kaya protiv Turske*, 19. veljače 1998., odlomak 86. *Izvjешća o presudama i odlukama* 1998-I; i *B. i drugi protiv Hrvatske*, br. 71593/11, odlomak 57., 18. lipnja 2015.). Istraga mora biti učinkovita u smislu da može dovesti do identifikacije i kažnjavanja odgovornih osoba (vidi predmet *Oğur protiv Turske* [GC], br. 21594/93, odlomak 88., ECHR 1999-III). Međutim, Sud je smatrao da opseg gore

navedene obveze provođenja djelotvorne istrage predstavlja obvezu u pogledu sredstava, a ne rezultata (vidi, na primjer, predmet *Shanaghan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 37715/97, odlomak 90., 4. svibnja 2001., i presude navedene u njemu).

41. Sud primjećuje da su srpske vlasti provele istragu o ubojstvu K.L. te da je ona rezultirala podizanjem optužnice protiv nekoliko hrvatskih vojnika koje su zarobile srpske vojne snage. 1992. godine dva hrvatska vojnika, Z.Š. i M.D. proglašeni su krivim za ubojstvo K.L. Z.Š. je osuđen na smrtnu kaznu a M.D. na dvadeset godina zatvora.

42. 2007. godine hrvatske vlasti prvi put su saznale za ubojstvo K.L. i otvorile su istragu. Sud primjećuje da su hrvatske vlasti slijedile dostupne tragove u ovome predmetu ispitivanjem svih dostupnih svjedoka (vidi prethodne odlomke 14. i 15.). Nitko od njih nije imao relevantnih saznanja o okolnostima u kojima je ubijen K.L. Nisu otkriveni nikakvi drugi tragovi.

43. Sud nadalje primjećuje kako je Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru zatražilo od srpskih vlasti sve dokaze koji se odnose na ubojstvo K.L. Međutim, srpske vlasti nisu dostavile niti jednu presudu na koju se podnositelji zahtjeva pozivaju (vidi prethodni odlomak 16.).

44. Što se tiče primjerenosti mjera koje su poduzele hrvatske vlasti u vezi sa smrću K.L., Sud nisu uvjerali navodi podnositelja zahtjeva da je došlo do značajnih previda ili propusta. Činjenice predmeta pokazuju da su ključni svjedoci do kojih se moglo doći ispitani i da su dostupni dokazi prikupljeni i pregledani. Sud primjećuje da je policija slijedila svaki pravac istrage (usporedi s predmetom *Charalambous i drugi protiv Turske* (odl.), br. 46744/07, odlomak 65., 3. travnja 2012.). Međutim, istragom nisu otkrivene nikakve naznake o identitetu osoba odgovornih za ubojstvo K.L.

45. Podnositelji zahtjeva nisu ukazali ni na kakve druge konkretne smjerove istrage koje je policija mogla slijediti. U ovim okolnostima Sud ne može staviti na teret vlastima bilo kakvu skrivljenu nepažnju, jasnu lošu namjeru ili nedostatak volje (usporedi s predmetom *Gürtekin i drugi protiv Cipra* (odl.), br. 60441/13 i dr., odlomak 27., 11. ožujka 2014.).

46. S obzirom na takvu pozadinu, u svjetlu cjelokupnog materijala koji posjeduje, te u mjeri u kojoj su pitanja koja su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da oni ne upućuju na postojanje bilo kakve povrede postupovnog aspekta članka 2. Konvencije. Slijedi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan i da ga treba odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3.(a) i 4. Konvencije.

C. Navodna povreda članka 6. stavka 1. Konvencije

47. Podnositelji zahtjeva nadalje su prigovorili da nisu imali pristup sudu i da presude nacionalnih sudova nisu bile odgovarajuće obrazložene. Pozvali su se na članak 6. stavak 1. Konvencije. Mjerodavni dio članka 6. stavka 1. Konvencije glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj.”

1. Tvrdnje stranaka

48. Podnositelji zahtjeva tvrdili da je njihovo pravo na pristup sudu bilo narušeno zbog načina na koji je nacionalni sud izračunao rok zastare za podnošenje njihove tužbe. U kaznenom postupku koji se vodio pred srpskim vojnim sudovima dvije su osobe proglašene krivima za ubojstvo K.L. i ta su se djela smatrala ratnim zločinima. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da je članak 377. Zakona o obveznim odnosima propisivao duži rok zastare u pogledu zahtjeva za naknadu štete prouzročene kaznenim djelom. Budući da je ubojstvo njihovog srodnika, K.L., predstavljalo ratni zločin, nije bilo roka zastare u pogledu tog kaznenog djela, a slijedom toga ni roka zastare za podnošenje njihove tužbe. Također su tvrdili kako prema Zakonu o ništetnosti presude srpskih vojnih sudova ne bi bile priznate u Hrvatskoj (vidi prethodni odlomak 27.).

49. Oni su dalje tvrdili da Ustavni sud Republike Hrvatske nije dao nikakav odgovor na njihove tvrdnje koje se odnose na osude u Srbiji.

50. Vlada je tvrdila da podnositelji zahtjeva nisu ispravno iscrpili sva domaća pravna sredstva. Oni su od hrvatskih vlasti prvenstveno trebali tražiti priznavanje presuda donesenih u Srbiji, što nikada nisu učinili. Zakon o ništetnosti donesen je tek 2011. godine, dok je presuda o kojoj je riječ donesena 1992. godine, a podnositelji zahtjeva podnijeli su svoju tužbu za naknadu štete 2007. godine. Zakon o ništetnosti također je dozvoljavao iznimku glede pravnih akata koje su donijele srpske vlasti i koji su udovoljavali pravnim standardima iz kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske. Da su podnositelji zahtjeva tražili priznavanje te presude u Hrvatskoj (što su trebali učiniti) ili da su predložili te presude pred prvostupanjskim sudom u parničnom postupku, hrvatski sud bio bi dužan odgovoriti na tvrdnje podnositelja zahtjeva u tom pogledu. Međutim, budući da to nisu učinili, podnositelji zahtjeva uskratili su hrvatskim sudovima mogućnost da iznesu svoje stajalište glede valjanosti presude donesene u Srbiji.

51. Drugo, hrvatski sudovi u parničnom postupku za naknadu štete koji su pokrenuli podnositelji zahtjeva nije imali nikakva saznanja o presudama donesenim u Srbiji, budući da su podnositelji zahtjeva predali te presude Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na dan kada je taj sud već donio svoju odluku. Postupak u Srbiji bio je okončan 1992. godine i prva podnositeljica zahtjeva dala je iskaz u tom postupku. Podnositelji zahtjeva nisu dali nikakvo opravdanje za nedostavljanje presuda srpskih sudova u ranijoj fazi parničnog postupka.

52. Vlada je nadalje tvrdila da su podnositelji zahtjeva bili u mogućnosti podnijeti svoju tužbu na raznim stupnjevima pred redovnim građanskim sudom, koji bi odlučio o osnovanosti tužbenog zahtjeva.

2. Ocjena Suda

(a) Pristup sudu

53. Sud primjećuje kako je tužba podnositelja zahtjeva za naknadu štete protiv države odbijena zato što je pala u zastaru. Nacionalni sudovi primjenjivali su redovne zakonske rokove zastare u vezi s građanskopravnim tužbama, a ne one koji bi bili primjenjivi da je šteta čija se naknada potražuje bila posljedica kaznenog djela. Sud se već očitovao o istom pitanju u nekoliko predmeta protiv Hrvatske (vidi predmete *Baničević protiv Hrvatske* (odl.), br. 44252/10, 2. listopada 2012. godine; *Bogdanović protiv Hrvatska* (odl.), 18. ožujka 2014., i *Orić protiv Hrvatske* ((odl.), br. 50203/12, 13. svibnja 2014.), tvrdeći da u skladu s ustanovljenom praksom domaćih sudova razdoblja zastare u pogledu kaznenih djela koja su uzrokovala štetu o kojoj je riječ bila primjenjiva samo ako je pravomoćnom presudom kaznenog suda bilo utvrđeno da je šteta doista bila uzrokovana tim kaznenim djelom (vidi naprijed citirani predmet *Baničević*, odlomak 33.).

54. Što se tiče ovoga predmeta, Sud primjećuje kako je jasno da građanskopravni zahtjev podnositelja zahtjeva za naknadu štete nije bio podnesen unutar redovnih zakonskih rokova zastare propisanih Zakonom o obveznim odnosima, te da u tom pogledu nije bilo ničeg proizvoljnog u zaključcima nacionalnih sudova.

55. Što se tiče mogućnosti primjene roka zastare propisanog za konkretno kazneno djelo koje je navodno uzrokovalo štetu za koju su tražili naknadu, Sud primjećuje da je kazneni sud doista donio pravomoćnu presudu u vezi s ubojstvom K.L. Radi se o presudama koje su donijeli srpski vojni sudovi 1992. godine. Međutim, podnositelji zahtjeva su prvi put predali navedene presude Vrhovnom sudu Republike Hrvatske 12. listopada 2011. godine kada je Vrhovni sud Republike Hrvatske već donio svoju presudu u vezi s revizijom podnositelja zahtjeva.

56. Sud primjećuje da su 1992. godine podnositelji zahtjeva živjeli u Srbiji (vidi prethodni odlomak 7.) i da je prva podnositeljica dala iskaz u kaznenom postupku u Srbiji (vidi prethodni odlomak 9.), te da su podnositelji zahtjeva stoga morali znati za taj postupak. Također, podnositelji zahtjeva nisu tražili od hrvatskih vlasti priznavanje presuda donesenih u Srbiji (vidi prethodni odlomak 27.). Podnositelji zahtjeva nisu dali nikakvo objašnjenje za svoje prethodno opisane propuste.

57. S obzirom na okolnosti, Sud smatra da je prigovor podnositelja zahtjeva u vezi s njihovom navodnom nemogućnošću pristupa sudu očigledno neosnovan i da ga treba odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3. (a) i 4. Konvencije.

(b) Obrazložena presuda

58. Sud ponavlja kako članak 6. stavak 1. obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke, to se ne može smatrati obvezom da detaljno odgovore na svaku tvrdnju (vidi predmet *Van de Hurk protiv Nizozemske*, 19. travnja 1994., odlomak 61., Serija A br. 288). Ta je obveza bitno postupovno jamstvo na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije jer dokazuje strankama da su njihove tvrdnje saslušane, daje im mogućnost ulaganja prigovora ili žalbe protiv odluke, te također služi da javnosti opravda razloge za sudsku odluku (vidi predmete *Suominen protiv Finske*, br. 37801/97, odlomci 36.-37., 1. srpnja 2003. godine i *Boldea protiv Rumunjske*, br. 19997/02, odlomci 32.-33., 15. veljače 2007.). Načelo pravičnosti sadržano u članku 6. Konvencije bilo bi narušeno ako bi domaći sudovi ignorirali konkretnu, umjesnu i važnu primjedbu koju je iznio podnositelj zahtjeva (vidi, na primjer, predmete *Pronina protiv Ukrajine*, br. 63566/00, odlomak 25., 18. srpanj 2006. godine, i *Mala protiv Ukrajine*, br. 4436/07, odlomak 48., 3. srpnja 2014.). Inače je u prvom redu na nacionalnim sudovima da tumače domaće pravo, te Sud neće tumačenje koje su dala nacionalna tijela zamijeniti svojim tumačenjem kad nema proizvoljnosti (vidi naprijed citirani predmet *Mala*, odlomak 47.).

59. Vraćajući se na činjenice ovoga predmeta, Sud primjećuje da su podnositelji zahtjeva uz svoju ustavnu tužbu priložili presude srpskih vojnih sudova i tvrdili, *inter alia*, da je došlo do osude od strane kaznenog suda u vezi s ubojstvom K.L. i da stoga njihova tužba nije mogla pasti u zastaru. Ustavni sud Republike Hrvatske nije se uopće očitovao o presudama srpskih vojnih sudova kad je odbio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva.

60. Sud se slaže da se, s obzirom na odredbe članka 377. Zakona o obveznim odnosima (vidi prethodni odlomak 26.), pitanje koje su podnositelji zahtjeva postavili u ustavnoj tužbi odnosilo na način na koji je trebalo izračunati rok zastare u njihovom predmetu. Međutim, Sud također primjećuje da su podnositelji zahtjeva to pitanje prvi put postavili u ustavnoj tužbi koju su podnijeli u veljači 2012. godine (vidi prethodni odlomak 20.), iako je kazneni postupak pred srpskim vojnim sudovima bio okončan 1992. godine. Podnositelji zahtjeva nisu dali nikakvo objašnjenje za nepodnošenje navedenih presuda u ranijoj fazi parničnog postupka, kada su ih niži sudovi mogli uzeti u razmatranje. Iz toga slijedi da bi sve tvrdnje u vezi s navedenim presudama u njihovoj ustavnoj tužbi u svakom slučaju bile nedopuštene zbog neiscrpljivanja prethodnih pravnih sredstava na temelju članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (vidi prethodni odlomak 25.).

61. U takvim okolnostima Sud smatra da je prigovor podnositelja zahtjeva u vezi s nedostatkom obrazloženja Ustavnog suda Republike Hrvatske očigledno neosnovan i da ga treba odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3.(a) i 4. Konvencije.

D. Navodna povreda članka 8. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

62. U svom prvotnom zahtjevu prva podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je nalaganje da ona plati troškove postupka bilo nepravično, da ju je dovelo u neizvjestan položaj i nije joj ostavilo dostatna sredstva za izdržavanje, ne pozivajući se na neku odredbu Konvencije. Sud je dostavio navedene prigovore temeljem članka 8. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1. U svom odgovoru na Vladina očitovanja prva podnositeljica zahtjeva nije se uopće izjasnila o navedenim prigovorima.

63. U takvim okolnostima Sud smatra da su navedeni prigovori nepotkrijepljeni. Iz navedenog slijedi da je ovaj dio zahtjeva očigledno neosnovan te ga treba odbaciti sukladno članku 35. stavcima 3. a) i 4. Konvencije.

Zbog svih ovih razloga Sud jednoglasno

Odlučuje spojiti zahtjeve;

Proglašava zahtjeve nedopuštenima.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 9. lipnja 2016. godine.

Stanley Naismith
Tajnik

Işıl Karakaş
Predsjednica

DODATAK

1. Eva LUKIĆ je hrvatska državljanka rođena 1948. godine i živi u Vukovaru.
2. Mila KOSANOVIĆ je hrvatska državljanka rođena 1967. godine i živi u Šidu.
3. Zoran LUKIĆ je hrvatski državljaniin rođen 1971. godine i živi u Futogi.
4. Dubravka MIŠIĆ je hrvatska državljanka rođena 1967. godine i živi u Vukovaru.